Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
Den Haag

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.minbuza.nl

Onze referentie
BZ2634298

Bijlage(n)
-

Datum 25 november 2026
Betreft Schriftelijke beantwoording eerste termijn begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Geachte voorzitter,

Hierbij treft u de schriftelijke antwoorden aan op vragen gesteld tijdens de eerste termijn van de begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op 24 november jl.

De minister van Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking,

S.W. Sjoerdsma

ONGERUBRICEERD/ GEEN MERKING

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Kröger (PRO)

Vraag
Kan in de combitracks ruimte voor maatschappelijke organisaties worden gereserveerd?

Antwoord
In de opzet van combitracks wordt expliciet gekeken naar de rol van maatschappelijke organisaties. Samenwerking met maatschappelijke organisaties wordt daarbij vormgegeven op landenniveau, zoals bijvoorbeeld in India met FNV Mondiaal op inclusie van de informele sector en in Senegal met Agriterra op versterking van landbouwcoöperaties. Daarnaast spelen maatschappelijke organisaties een belangrijke rol in verschillende programma's waarmee we de uitvoering van de combitracks ondersteunen. Voorbeelden zijn het Fair Focus on Trade-programma, bij de verduurzaming van waardeketens, en het Dutch Diamonds Partnership programma, gericht op duurzame oplossingen in o.a. water en voedsel.

Vraag
Hoe kijkt de minister naar het International Fund for Public Interest Media, een groot internationaal fonds om onafhankelijke journalisten te ondersteunen tegen desinformatie, waar Frankrijk en Spanje laatst zijn ingestapt?

Antwoord
Het International Fund for Public Interest Media (IFPIM) is een internationaal fonds dat investeert in het steunen van onafhankelijke media in het Mondiale Zuiden. Het fonds is bekend bij het Ministerie en de missie van het IFPIM sluit nauw aan bij Nederlandse beleidsprioriteiten, bijvoorbeeld de mensenrechtenprioriteit vrijheid van meningsuiting.

Het beschermen van toegang tot vrije, onafhankelijke en betrouwbare journalistiek is van groot belang in de strijd tegen desinformatie. Daarnaast is het versterken van persvrijheid een kernonderdeel van de democratiseringsagenda. Daarom is dit onderdeel van programmering van zowel mij als de Minister van Buitenlandse Zaken, waaronder via het subsidiebeleidskader Safety for Voices. Op dit moment is er geen financieringsrelatie tussen het IFPIM en het Ministerie. Hiervoor is op dit moment overigens ook geen ruimte, aangezien de huidige financiering voor onafhankelijke media wordt vormgegeven via reeds bestaande en gecommitteerde subsidiebeleidskaders. Het staat het IFPIM vanzelfsprekend vrij om een voorstel in te dienen voor ondersteuning van vrije media wanneer een relevant nieuw subsidiebeleidskader wordt gepubliceerd, bijvoorbeeld voor de opvolger van het Safety for Voices subsidiebeleidskader dat volgend jaar gepubliceerd zal worden.

Vraag
Ziet het kabinet ruimte om via lokale initiatieven iets te doen voor vrouwenrechten in Afghanistan? Waar ook de Afghaanse diaspora bij betrokken is

Antwoord

Ja. Nederland zet zich hiervoor in. Vanuit het Mensenrechtenfonds steunt Nederland verschillende lokale organisaties die zich inzetten voor de rechten van vrouwen en meisjes in Afghanistan. Daarnaast ben ik onlangs in gesprek gegaan met vertegenwoordigers van de Afghaanse gemeenschap in Nederland. Het kabinet zal de Afghaanse gemeenschap ook in de toekomst blijven betrekken. Ook het programma

CivicFocus, dat Nederlandse particuliere ontwikkelingsinitiatieven ondersteunt, staat open voor Nederlandse burgerinitiatieven die lokale initiatieven in Afghanistan steunen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Bamenga (D66)

Vraag
Is de minister bereid om Nederland bij de groep landen aan te laten sluiten die pleiten om genderapartheid expliciet als misdrijf tegen de menselijkheid op te nemen in een nieuw VN-verdrag en voor de volgende VN-sessie in april 2027 actief werk te maken van de internationale strafbaarstelling van genderapartheid?

Antwoord
Nederland staat ervoor open om steun voor dit voorstel verder te onderzoeken. Een definitief standpunt over het opnemen van genderapartheid als misdrijf tegen de menselijkheid in een nieuw VN-verdrag is nog niet ingenomen. Hiervoor is eerst verdere interdepartementale afstemming nodig, waaronder met JenV. Nederland is daarnaast actief en constructief betrokken bij de onderhandelingen over een toekomstig verdrag inzake misdrijven tegen de menselijkheid en zal dat blijven. Tegelijkertijd moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat het voorstel internationaal op aanzienlijke weerstand stuit.
KNL heeft zich in eerdere gesprekken ter voorbereiding op de onderhandelingen over een toekomstig verdrag over misdrijven tegen de menselijkheid steun uitgesproken voor het opnemen van slavenhandel en gedwongen huwelijk.

Vraag
Hoe gaat de minister voor zorgen dat we de verkokering doorbreken en als één overheid opereren waarbij onze handels-, ontwikkelings-, veiligheids-, en innovatieagenda elkaar versterken?

Antwoord
Het kabinet is het eens met de heer Bamenga dat we verkokering moeten voorkomen. We doen dat met een geïntegreerde politieke agenda, een voorbeeld hiervan is de gezamenlijke beleidsbrief die ik schreef met mijn collega minister Berendsen van Buitenlandse Zaken. Enkele voorbeelden waarin deze integrale agenda tot uiting komt zijn: het KEY programma waar innovatie en ontwikkelingssamenwerking samen gaan, ter versterking van de Nederlandse defensie-industrie organiseren we samen met de minister van defensie economische missies, we dringen er bij de Europese Commissie op aan om grondstoffen op te nemen in handelsverdragen, in het kader van de grondstoffenstrategie van het gehele kabinet.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid de Roon (PVV)

Vraag
Wat is het kabinet van plan te doen met de extra miljoenen die zij uittrekt voor het bestrijden van desinformatie op het gebied van vrouwenrechten? Welke desinformatie bedoelt het kabinet precies?

Antwoord
Het kabinet maakt zich zorgen over de groeiende invloed van de manosfeer, gendergerichte desinformatie en de (on)veiligheid van vrouwen, meisjes en lhbtiq+-personen online en offline. We constateren dat zij in toenemende mate doelwit zijn van gecoördineerde campagnes waarin bewust onwaarheden en schadelijke narratieven over hen worden verspreid die erop gericht zijn hun geloofwaardigheid te ondermijnen en hen uit het publieke debat te weren.

De aangekondigde intensiveringen zullen zich richten op het tegengaan van dit soort desinformatie, vanzelfsprekend zonder de vrijheid van meningsuiting online in te perken. Hierbij kan gedacht worden aan het versterken van digitale geletterdheid, zoals het herkennen van desinformatie, en verbeterde wetgeving t.b.v. transparantie online. Daarnaast verwachten we in te zetten op het ondersteunen van organisaties die dit soort desinformatie een weerwoord bieden en op het versterken van onafhankelijke media.

Het ministerie is in 2026 gestart met een pilot op het gebied van het tegengaan van (online) gendergerichte desinformatie. In de komende periode zal - ook met inachtneming van de resultaten van deze pilot en gesprekken met experts - in kaart worden gebracht welke aanvullende inzet op dit thema passend en mogelijk is.

Vraag
Er staat zeer veel vrouwonvriendelijke, vrouwonderdrukkende en misleidende tekst over vrouwen in Islamitische geschriften, waar vrouwen van Azië tot in Afrika enorm veel last van hebben, maar in toenemende mate ook in Nederland. Gaat het kabinet die geschriften ook bestrijden? De Koran is volgens de PVV wel een van de meest vrouwonvriendelijke geschriften die er bestaat. Wat gaat de minister doen om juist dat geschrift te bestrijden?

Antwoord
Vrouwenrechten zijn universele mensenrechten en een van de kernprioriteiten binnen het Nederlandse mensenrechtenbeleid. Geen enkele religieuze, culturele of ideologische overtuiging kan een rechtvaardiging vormen voor de onderdrukking van vrouwen en meisjes. Dit geldt wereldwijd, ook in landen waar religieuze geschriften of bepaalde interpretaties daarvan worden aangevoerd om ongelijke behandeling, discriminatie of andere vormen van onderdrukking van vrouwen te rechtvaardigen.

De vrijheid van religie en levensovertuiging is eveneens een van de kernprioriteiten van het Nederlandse mensenrechtenbeleid. Religieuze overtuigingen kunnen echter eveneens nooit een rechtvaardiging vormen voor mensenrechtenschendingen. Het kabinet staat pal voor de bescherming van de rechten van vrouwen en meisjes, maar heeft noch de taak noch de wens om religieuze geschriften te verbieden of te bestrijden – iets wat ook niet mogelijk zou zijn vanuit de grondwet en internationale verdragen die mede toezien op de vrijheid van religie en levensovertuiging.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Maes (VVD)

Vraag
Hoe zorgt de minister dat de rol die Invest International nu heeft voor het Nederlandse bedrijfsleven behouden blijft in de nationale investeringsinstelling (NII)?

Antwoord
Invest International speelt nu een belangrijke rol voor het Nederlandse bedrijfsleven dat over de grens wil groeien en zal dat binnen de NII blijven spelen. De NII zal de bijdrages aan het Nederlandse bedrijfsleven en aan internationale partnerschappen verder opschalen. Daarbij zal zorg worden gedragen voor een gebalanceerde verdeling van kernkapitaal tussen het nationale en internationale domein. Tot de formele oprichting van de NII is het van belang dat Invest International en Invest-NL de komende periode hun activiteiten met kernkapitaal kunnen voortzetten. Dit wordt reeds grotendeels geborgd doordat er nog kapitaalstortingen op de Financiënbegroting zijn gereserveerd voor beide ondernemingen. Invest International en Invest-NL hebben beide aangegeven dat zij tot de formele oprichting van de NII aanvullend kernkapitaal nodig hebben. De Staat is hierover met de ondernemingen in gesprek. Aanvullend kapitaal wordt via de bestaande reservering voor de NII op de Aanvullende Post (EUR 3,3 miljard) betrokken in het reguliere begrotingsproces.

Naast het kernkapitaal zal de NII beschikking houden over de BHOS-regelingen, waaronder DGGF en DTIF, waarmee NL bedrijven in staat worden gesteld hun activiteiten in opkomende markten en ontwikkelingslanden uit te breiden, daar waar Nederlandse banken niet meer willen of kunnen financieren. Met instrumenten als DRIVE kan de NII internationaal een bijdrage blijven leveren aan het versterken van infrastructuur en daarmee samenhangende economische ontwikkeling.

Vraag
Hoe wil de minister ervoor zorgen dat Drive kan worden ingezet voor projecten op het terrein van kritieke grondstoffen?

Antwoord
DRIVE is een belangrijk instrument dat bijdraagt aan publieke infrastructuur in partnerlanden waarmee de randvoorwaarden voor verantwoorde mijnbouw en verwerking van kritieke grondstoffen kunnen worden versterkt. Het DRIVE-programma wordt momenteel geëvalueerd. In het voorjaar van 2027 zullen de uitkomsten van deze evaluatie met de Kamer worden gedeeld, samen met een beleidsreactie namens het kabinet. Daarin zal ook worden ingegaan op de vraag in hoeverre DRIVE en andere infrastructuurprogramma's kunnen bijdragen aan de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen.

Vraag
Hoe zorgt de minister ervoor dat Nederlandse projecten die voortvloeien uit de nationale grondstoffenstrategie toegang hebben tot passende financiering wanneer vanuit de markt onvoldoende instrumenten voor zijn?

Antwoord
Het is de ambitie van het kabinet dat strategische projecten voor leveringszekerheid in het buitenland met Nederlandse betrokkenheid sneller uit de ontwikkelfase komen, zoals

toegelicht in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie. Het kabinet zet zich in om de knelpunten weg te nemen om investeringen in enkele kansrijke projecten mogelijk te maken. Daarbij kan de inzet van publieke financiering als vliegwiel voor private investeringen dienen. Invest International gaat volgens planning twee tot vier investeringsovereenkomsten op het gebied van kritieke grondstoffen tekenen dit jaar, gefinancierd met bestaande financiële producten. De investeringspijplijn van Invest International bestaat onder meer uit investeringen in de waardeketen van permanente magneten, batterijen en defensiegoederen.

Vraag
Hoe kijkt de minister naar de mogelijkheid die diepzeemijnbouw biedt voor het verwerven van kritieke grondstoffen?

Antwoord
Het kabinet zet in de Nationale Grondstoffenstrategie[1] zijn aanpak ter versterking van de leveringszekerheid van kritieke grondstoffen uiteen. Daarin staat dat de daadwerkelijke bijdrage van diepzeemijnbouw aan grondstoffenleveringszekerheid nu nog moeilijk is in te schatten, en dat exploratie van de diepzeebodem en de aanwezige hoeveelheden kritieke grondstoffen nog plaats plaatsvindt. Als gevolg van technologische ontwikkelingen kan de grondstoffenvraag in de toekomst wijzigen. Het kabinet volgt relevante ontwikkelingen op dit vlak.

In lijn met het kabinetsstandpunt diepzeemijnbouw[2] staat voor voorop dat diepzeemijnbouw in en op de internationale zeebodem alleen kan plaatsvinden indien dit wetenschappelijk aantoonbaar binnen de draagkracht van het mariene ecosysteem valt, en is verankerd in sterke internationale regels met effectief toezicht.

Vraag
De VVD blijft voorstander van het aansporen van Nederlandse ngo's om de helft van hun begroting uit eigen middelen te financieren en hun onafhankelijke positie te versterken. In dat kader vindt de VVD het UK Aid Match interessant. Dit zou het draagvlak kunnen verhogen. Zou de minister eenzelfde model, als het Britse model 'UK Aid Match', willen overwegen?

Antwoord
UK Aid Match was een specifiek programma van de Britse overheid waarbij maatschappelijke organisaties zogenoemde "match funding" ontvingen: donaties van het publiek werden door de Britse overheid verdubbeld. Het programma CivicFocus dat begin dit jaar van start is gegaan, uitgevoerd door Wilde Ganzen, werkt op een vergelijkbare wijze. Via het instrument CivicFocus kunnen Nederlandse particuliere initiatieven het door henzelf opgehaalde bedrag laten verhogen, tot zelfs maximaal 100%.

Ten aanzien van uw vraag over financiële onafhankelijkheid deelt het kabinet de mening dat dit belangrijk is. Het kabinet deelt echter niet de opvatting dat hiervoor een drempelcriterium van 50% eigen middelen zou moeten gelden. Uit onderzoek van de Radboud Universiteit naar een dergelijke drempel blijkt dat dit leidt tot een verdrievoudiging van het aantal uitgesloten ngo's. Organisaties in het mondiale Zuiden en Nederlandse ngo's worden in hierbij harder geraakt dan internationale ngo's. Kleine

1 Nationale Grondstoffenstrategie, Kamerstuk 2023D34834

2 Kabinetsstandpunt diepzeemijnbouw, Kamerstuk 32849-231

en specialistische ngo's zouden het hardst worden geraakt, aangezien zij vaak afhankelijker zijn van BZ-middelen dan grotere organisaties.

Daarnaast blijkt draagvlak voor het werk van maatschappelijke organisaties niet alleen uit financiële bijdragen. Draagvlak kan ook zichtbaar worden via niet-financiële bijdragen vanuit de samenleving, zoals vrijwilligerswerk. Met een 50%-criterium wordt dergelijke inzet niet voldoende op waarde geschat.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Hoogeveen (JA21)

Vraag
Nieuw Zeeland wordt geraakt door Europese ontbossingsverordening en heeft de EU om maatwerk gevraagd in gezamenlijk handelscomité. Ziet de minister in Brussel ruimte voor maatwerk in plaats van dit schieten met hagel?

Antwoord
De EU ontbossingsverordening (EUDR) is een milieumaatregel die op basis van het non discriminatie principe van de WTO van toepassing is op alle landen waar vandaan producten, die onder deze verordening vallen, op de EU-markt worden gebracht. Binnen de verordening is maatwerk mogelijk door lasten te verlichten voor partijen die handelen vanuit 'laag risico' landen. De Europese Commissie gaat met Nieuw zeeland in gesprek over duurzaamheidsafspraken in het handelsakkoord. Dit kan ondersteunend zijn aan de implementatie van de EUDR.

Vraag
De Rekenkamer constateerde in 2024 dat resultaten niet altijd betrouwbaar werden geteld en de duurzaamheid van voorzieningen onvoldoende was gewaarborgd. Wat heeft de minister sindsdien concreet verbeterd en kan hij inmiddels aantonen dat de voorzieningen die wij gaan financieren ook daadwerkelijk de jaren erna blijven functioneren?

Antwoord
Het rapport *Resultaten tellen* van de Algemene Rekenkamer uit 2024, concludeerde dat (kwantitatieve) indicatoren vaak een gefragmenteerd en onvolledig beeld geven en daarmee onvoldoende inzicht bieden in de beleidsmatige voortgang op de diverse beleidsterreinen. Er wordt meer bereikt dan wordt gemeten.

Om de duurzaamheid te verbeteren, wordt meer aandacht besteed aan randvoorwaarden zoals instituties, beleid en regelgeving. Komende maand gaat de IOB evaluatie over drinkwater en sanitatie (WASH) naar de Kamer. Aanbevelingen van deze evaluatie zullen bruikbaar zijn voor verdere verduurzaming van dienstverlening.

Vraag
De minister wijst op een nieuwe verantwoordingssystematiek voor OS maar de Rekenkamer is juist geen voorstander van het schrappen van streefwaarden. Dit terwijl de minister ook verwijst naar mijn motie, ingediend bij Voorjaarsnota, die oproept om beleidsprioriteiten en resultaten beter inzichtelijk en meetbaar te maken. Hoe rijmt hij dat met de kritiek van de rekenkamer?

Antwoord
De verbeterde verantwoordingssystematiek, die in nauwe samenwerking met de vaste Kamercommissie BHOS en de Algemene Rekenkamer is ontwikkeld en naar uw Kamer gestuurd op 11 mei 2026 (Kamerstuk 31 865 nr. 302), streeft ernaar de verantwoording te verrijken met uitkomsten van evaluaties en bredere ontwikkelingen op het betreffende thema. Daar maken indicatoren, waar relevant, onderdeel van uit.
Het Jaarverslag BHOS 2027, dat in mei 2028 aan de Kamer zal worden aangeboden, is het eerste jaarverslag dat de nieuwe systematiek volledig zal volgen. Bij de ontwerpbegroting BHOS 2027 zijn in het licht van deze verbeterde verantwoordingssystematiek relevante indicatoren en streefwaarden reeds opgenomen in de hoofdtekst, aangevuld met bredere ontwikkelingen. In de brief aan uw Kamer van

16 november jl. wordt hier nader op ingegaan. Het formuleren van beleidsdoelstellingen en resultaten wordt in de komende jaren doorontwikkeld conform de verbeterde verantwoordingssystematiek en in lijn met de motie Van der Lee[3].

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

3 Kamerstuk 36 740, nr. 7

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid van Baarle (DENK)

Vraag
Wat zal het komende jaar de bijdrage zijn van Nederland aan noodhulp in Afghanistan?

Antwoord
De situatie in Afghanistan blijft inderdaad zeer schrijnend, in het bijzonder voor vrouwen en meisjes. Nederland is een belangrijke donor voor de humanitaire respons in Afghanistan. Zo heeft Nederland in 2026 16 miljoen euro bijgedragen aan het humanitair landenfonds van de VN voor Afghanistan, en loopt er een driejarig hulpprogramma van de *Dutch Relief Alliance* van in totaal bijna 22 miljoen euro. Dit komt bovenop op de flexibele financiering aan VN-organisaties en – fondsen en Rode Kruisbeweging, die ook bijdragen aan humanitaire hulpverlening in Afghanistan. Afghanistan zal ook komend jaar een crisis-specifieke allocatie krijgen, die berekend zal worden op basis van de humanitaire noden wereldwijd. Hierover zal u geïnformeerd worden in de Kamerbrief humanitaire hulp begin 2027.

Vraag
Komt er een intensivering voor noodhulp aan Jemen?

Antwoord
De situatie in Jemen is zeer zorgwekkend en het conflict zorgt voor toenemende humanitaire noden. Nederland is één van de belangrijke donoren voor de humanitaire respons in Jemen. De Nederlandse flexibele financiering stelt humanitaire partnerorganisaties in staat om snel, efficiënt en volgens de grootste noden hulp te verlenen, waaronder in Jemen. Deze bijdragen verlopen via de VN, de Dutch Relief Alliance (DRA) en de Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging. Daarnaast heeft het kabinet in 2026 EUR 22.5 miljoen direct bijgedragen aan de humanitaire respons in Jemen, waarvan EUR 16 miljoen via het *Yemen Humanitarian Fund* en EUR 6.1 via de *Dutch Relief Alliance*. Jemen zal ook komend jaar een crisis-specifieke allocatie krijgen, die berekend zal worden op basis van de humanitaire noden wereldwijd. Hierover zal u geïnformeerd worden in de Kamerbrief humanitaire hulp begin 2027.

Vraag
Welke concrete stappen zet de minister om producten die met dwangarbeid zijn vervaardigd daadwerkelijk van de Europese markt te weren? Hoe staat het met de voorbereidingen voor de uitvoering van de Europese dwangarbeid anti dwangarbeid verordening, conform meerdere aangenomen moties, en is de nationale verantwoordelijke autoriteit voor het uitvoeren van die dwangarbeid?

Antwoord
Het effectief weren van producten gemaakt met dwangarbeid, waaronder Oeigoerse dwangarbeid, vergt een Europese aanpak. Daar is de Anti-dwangarbeidverordening op gericht. Het kabinet zet in op effectieve implementatie en handhaving, met aandacht voor de situatie van Oeigoeren, conform de eerdere aangenomen moties. Nederland heeft dit ook, conform motie Van Baarle[4], opgebracht in EU-verband. Ook heb ik de zorgen over de situatie van de Oeigoeren overgebracht tijdens mijn bezoek aan China afgelopen zomer, conform motie Van Baarle.[5] De uitvoeringswet is in voorbereiding en er wordt ingezet op voorlichting en ondersteuning van bedrijven, o.a. via het MVO-

4 Kamerstuk 21 501-02, nr. 3408
5 Kamerstuk 21 501-02, nr. 3409

steunpunt, sectorale samenwerking en het postennetwerk. De uitvoeringswet zal in de loop van 2027 ter behandeling aan uw Kamer worden aangeboden.

De Europese Commissie wordt verantwoordelijk voor het onderzoek doen naar en vaststellen van producten gemaakt met dwangarbeid buiten de EU. De Douane en nationale bevoegde autoriteiten zullen de besluiten van de Commissie handhaven. Nederland heeft vier markttoezichthouders, namelijk de NVWA, ILT, NLA en IGJ, genotificeerd voor de handhaving van het verbod nadat eenmaal is vastgesteld dat producten met dwangarbeid zijn vervaardigd. Het kabinet wil zo spoedig mogelijk helderheid geven over de leidende bevoegde autoriteit. Mijn ministerie heeft samen met het ministerie van SZW de gesprekken met potentiële partijen geïntensiveerd.

Vraag
Is de minister bereid om, net zoals het Verenigd Koninkrijk heeft gedaan, de misdaden tegen de Rohingya net zoals het Hof als genocide te erkennen en aan te sluiten bij ook de sancties die het Verenigd Koninkrijk heeft genomen? Gaat de minister voorlichting geven aan Nederlandse bedrijven aanscherpen n.a.v. de uitspraak?

Antwoord
De uitspraak, die gaat over genocide gepleegd in 2017, wordt nog nader bestudeerd. Hierover wordt uw Kamer op een later moment geïnformeerd. Daarnaast roept het kabinet Myanmar op de uitspraak ten uitvoer te leggen.

Zolang de repressie door het Myanmarese regime aanhoudt en het leger mensenrechtenschendingen begaat, moeten alle opties op tafel blijven liggen om druk te houden op het regime, waaronder aanvullende sancties. Nederland heeft een actieve rol binnen de EU op gebied van sancties tegen Myanmar. Daarnaast is Nederland voorstander van coördinatie met like-minded landen op sancties.

Zakendoen in Myanmar kwam al met veel uitdagingen. We informeren bedrijven nadrukkelijk hoe ze daarmee om kunnen gaan, ook in relatie tot sancties, via RVO en ons ambassadenetwerk. Maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen is daarbij een belangrijk en standaard onderdeel.

Vragen van de leden van Baarle (DENK), Dobbe (SP), van Dijk (SGP) inzake het structurele herstel van de 0,7% koppeling

Antwoord
In het coalitieakkoord is additioneel budget beschikbaar gekomen voor ODA, zo investeren we structureel EUR 257 miljoen en steunen we Oekraïne onverminderd en meerjarig.

Deze zomer heeft het kabinet daarnaast een aanvullende stap gezet richting de internationale doelstelling. Daarvoor is in de periode 2027 t/m 2029 cumulatief EUR 1,1 miljard toegevoegd. Er komt daarmee ook substantieel extra budget beschikbaar voor humanitaire hulp.

De intensiveringen tijdens deze kabinetsperiode bij elkaar opgeteld is meer dan bij enkel de bijstellingen o.b.v. de systematiek waarbij werd gekoppeld aan 0,7% van het bni. Nederland geeft sinds 2014 jaarlijks niet 0,7% van het bni uit aan ODA.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid van Dijk (SGP)

Vraag
Kan de minister toezeggen dat flexibele, meerjarige financiering voor Libanon minimaal op peil blijft, zodat hulporganisaties niet alleen noodhulp kunnen bieden, maar ook kunnen investeren in bescherming, herstel en veilige terugkeer? Denk aan ontruiming van niet-ontplofte munitie in grensdorpen, herstel van water- en elektriciteitsnetwerken en ondersteuning van onderwijs.

Antwoord
Nederland ondersteunt via flexibele financiering verschillende hulporganisaties die actief zijn in Libanon. Dankzij deze bijdragen zijn deze organisaties wendbaar en kunnen zij goed inspelen op de snel veranderende noden. Deze financiering blijft voor 2027 op peil. Nederland zet zich via het Mine Action en Clustermunitie Programma III (2025–2030) in voor ontmijning in Libanon. Daarmee wordt de veiligheid van de bevolking vergroot en wordt veilige terugkeer ondersteund.

Nederland is daarnaast afgelopen maand een vierjarige samenwerking met Libanon op het gebied van water gestart. Deze samenwerking richt zich op het herstel van waternetwerken in Zuid-Libanon en op de langere termijn op bescherming tegen rampen, zoals droogte en overstromingen, in het hele land. Ook draagt Nederland via het Prospects-partnerschap bij aan de opvang van vluchtelingen in Libanon. Daarnaast wordt er ook gewerkt aan inzet om terugkeer naar Syrië mogelijk te maken.

Ook steunt Nederland de Lebanese Armed Forces (LAF) middels trainingen en financiële steun ter waarde van in totaal 13 miljoen euro, zodat de LAF haar rol als veiligheidsactor in Libanon kan vervullen en daarmee stabiliteit in Libanon en de regio kan bevorderen.

Vraag
Twee jaar geleden vroeg de Kamer om de Nederlandse bijdrage aan UNWRA af te bouwen en andere minder omstreden hulp kanalen te stimuleren. Hoe staat het met deze diversificatie?

Antwoord
Het kabinet acht het wenselijk dat meerdere organisaties humanitaire hulp bieden in Gaza. Daarom financiert Nederland meerjarig en flexibel verschillende organisaties die actief zijn in Gaza, waaronder de Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging, internationale ngo's verenigd in de Dutch Relief Alliance en VN-organisaties als het Wereldvoedselprogramma (WFP) en het VN Bureau voor de Coördinatie van Humanitaire Aangelegenheden (OCHA). Nederland kende sinds 2023 in totaal 110 miljoen euro specifiek voor Gaza toe.

Tegelijkertijd blijft UNRWA, dankzij de bestaande infrastructuur en nationale medewerkers, een essentiële en efficiënte speler voor de levering van hulp. UNRWA levert basisdiensten aan Palestijnse vluchtelingen in de hele regio, zoals onderwijs en gezondheidszorg. Haar mandaat om basisdiensten te verlenen aan Palestijnse vluchtelingen is verleend door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN), en kan uitsluitend door een besluit van de AVVN worden gewijzigd. Deze diensten kunnen niet zonder meer door andere organisaties worden overgenomen, zowel vanwege het formele mandaat als vanwege het karakter van de diensten zelf, die worden geleverd door bijvoorbeeld leraren en zorgverleners.

Vraag
Vind de minister het echt aanvaardbaar om organisaties met een christelijke visie op huwelijk en gezin als extremistisch weg te zetten?

Antwoord
Het kabinet staat pal voor toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). In dat kader steunt Nederland UNFPA al decennialang en zal dit blijven doen. Dit doen we onder meer via een kernbijdrage ter ondersteuning van het mandaat van UNFPA. In 2025 heeft UNFPA bijvoorbeeld 38.000 gevallen van moedersterfte voorkomen en 260.000 meisjes behoed voor genitale verminking.

Ten aanzien van de antirechtenbeweging wil het kabinet een stevig tegengeluid bieden aan de internationale antirechtenbeweging die gelijke rechten voor vrouwen en lhbtiq+ personen onder vuur neemt.

Het rapport van the European Parliamentary Forum waar naar wordt verwezen, onderzoekt vooral de financieringsstromen achter de antirechtenbeweging. Het Kabinet verwelkomt een dergelijk onderzoek.

Tegelijkertijd schaart het kabinet zich niet achter eventuele kwalificaties van christelijke visies op huwelijk en gezin als extremistisch.

Vraag
Is de minister het met ons eens dat hulpgeld in conflictgebieden aan de hoogste transparantie-eisen moet voldoen?

Antwoord:
Onder de BHOS-begroting vinden activiteiten plaats in een kwetsbare context. Risico's kunnen daarom nooit volledig worden uitgesloten. Het ministerie zet al geruime tijd in op een zorgvuldige inschatting van risico's aan de voorkant, op monitoring van programma's en op een adequate opvolging van incidenten.
Dit betreft risico's die samenhangen met de partnerorganisaties, de context waarin wordt gewerkt en de opzet en uitvoering van de programma's. Daarnaast wordt een aparte risicoanalyse uitgevoerd op het gebied van fraude. Ten aanzien van fraude hanteert mijn ministerie een beleid van *zero tolerance for inaction*. De afspraken hierover zijn vastgelegd in alle financieringsovereenkomsten met onze partnerorganisaties.

Vraag
Erkent de minister dat de huidige OESO/DAC-regels botsen op de context van een oorlogseconomie?

Antwoord
Nee. Voor onze steun aan Oekraïne kijkt Nederland altijd wat wij financieel bijdragen en vervolgens wat wij daarvan aan ODA toe kunnen rekenen. De OESO-DAC regels voor ODA zijn geen belemmerende factor. ODA-steun aan Nederlandse bedrijven voor de wederopbouw van Oekraïne is in lijn met de OESO-DAC regels. Militaire uitgaven, ook via het bedrijfsleven, komen volgens de OESO-DAC niet in aanmerking voor ODA.

De ODA-regels van de OESO-DAC dienen de economische ontwikkeling en welvaart van ontwikkelingslanden. Militaire uitgaven zijn uitgesloten. Daar kan Nederland zich geheel

in vinden. Vandaar dat we voor Oekraïne zowel ODA als overige middelen beschikbaar stellen

Vraag

Hoe blijft inzichtelijk of klimaatfinanciering ook bij lokale ngo's en MKB terecht komt?

Antwoord

In het D-Portal van het International Aid Transparency Initiative (IATI) is terug te vinden via welke organisaties projecten zijn uitgevoerd. Dit internationale dataportaal bevat de belangrijkste functionaliteiten van het vroegere OS-portaal, zoals een filter op Nederlandse activiteiten, en daarbinnen op landen, regio's, organisatie en sector. Het is niet mogelijk om een kanaal te selecteren en daarmee het aandeel van lokale ngo's of MKB in een percentage te presenteren. Uit het Nederlandse klimaatdashboard, dat Buitenlandse Zaken bijhoudt, is af te leiden dat ongeveer 20% van de klimaatfinanciering via contracten met ngo's loopt. Het is niet te preciseren hoeveel bij lokale ngo's en MKB terechtkomt. Zoals ik in mijn brief over de intensivering van het internationale klimaatbeleid van 26 oktober jl. presenteerde is het ondersteunen van lokale klimaatactiviteiten een van de vier pijlers van mijn beleid. In 2027 zullen we een programma lanceren dat zich exclusief richt op lokaalgeleide en uitgevoerde klimaatactie.

Vraag

Maatschappelijke organisaties vrezen dat hun rol in toekomstige partnerschappen wordt teruggedrongen, met name in de watersector. Hoe waarborgt het kabinet dat zij daarin een volwaardige partner blijven?

Antwoord
Maatschappelijke organisaties blijven een belangrijke rol spelen in de uitvoering van toekomstige partnerschappen. Er zijn voor de watersector verschillende relevante subsidiebeleidskaders in voorbereiding zoals een subsidiekader voor lokaal geleide klimaatinitiatieven, aangekondigd in de brief inzake intensivering Internationaal Klimaatbeleid van 26 oktober jl. en het onlangs gepresenteerde Dutch Diamond Partnership, gelanceerd op 10 september jl.

Vraag
Waarom kiest het kabinet ervoor om de intensiveringen op voedselzekerheid en water af te vlakken ten opzichte van de eerdere raming?

Antwoord
Het kabinet hecht veel belang aan voedselzekerheid en water en deelt de visie van de SGP dat Nederlandse kennis en kunde op dit terrein internationaal breed waardering krijgen. De Dutch Diamond speelt hierbij een belangrijke rol. Het kabinet heeft besloten om de intensivering op voedselzekerheid en water af te vlakken om meer te kunnen investeren op andere prioriteiten. Dit betreft met name klimaat, versterking maatschappelijk middenveld en vrouwenrechten en gendergelijkheid, waarop tijdens het vorige kabinet juist bezuinigd werd.

Vragen van het lid Ceder (ChristenUnie)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vraag
Is de minister bereid om de Disability Policy marker in zijn beleid toe te passen en hoe ziet hij aandacht voor deze groep in het algemeen? Hoe voert hij artikel 32 van het VN-Verdrag Handicap uit?

Antwoord
Artikel 32 van het VN-verdrag Handicap vraagt om toegang voor mensen met een beperking tot ontwikkelingssamenwerkingsprogramma's te waarborgen. Wij geven hier invulling aan door inclusiviteit als uitgangspunt te nemen bij het ontwerp en de uitvoering van onze programma's. Dat betekent dat onze programma's, waar mogelijk, toegankelijk zijn voor verschillende groepen, waaronder mensen met een beperking. Voorbeelden hiervan zijn onze gezondheids- en SRGR-programma's, waarin rekening wordt gehouden met de specifieke informatiebehoeften van mensen met een beperking. Ook in programma's gericht op toegang tot land, water en sanitaire voorzieningen is aandacht voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Ten aanzien van uw vraag over de Disability Policy Marker: het ministerie hanteert geen doelgroepenbeleid en werkt daarom niet met specifieke policy markers voor afzonderlijke kwetsbare groepen, zoals mensen met een beperking. Nederland heeft ervoor gekozen om alleen te rapporteren op de verplichte OESO-DAC policy markers, waaronder de Gender Equality Marker en de Rio-Markers.

Vraag
Kunnen de lokale gemeenschappen in gebieden als West-Papoea en Molukken ook profiteren van het TFFF?

Antwoord
Het kabinet onderschrijft de ambitie van het lid Ceder om via de *Tropical Forest Forever Facility* (TFFF) lokale gemeenschappen te ondersteunen bij bosbehoud. TFFF heeft als doel om 20 % van de middelen ter beschikking te stellen aan inheemse gemeenschappen. De doelstellingen van het fonds zijn dus in lijn met deze ambitie.

Er zijn wel twee aantekeningen te maken voor deze inzet. Ten eerste is het fonds nog in ontwikkeling. Het is op dit moment daarom nog te vroeg om een bepaalde besteding te bepleiten. Daarnaast keert het fonds uit aan landen als zij voldoende de bossen beschermen. Daar moet dus eerst aan worden voldaan.

Als het fonds operationeel is, zal het kabinet zich ervoor inzetten dat de middelen ook in Indonesië op lokaal niveau worden besteed: via de Wereldbank, die de uitkeringen zal doen, of in samenwerking met Indonesië.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Dobbe (SP)

Vraag
Waarom financiert defensie de niet-militaire steun aan Oekraïne niet in plaats van BHOS?

Antwoord
Dit kabinet blijft Oekraïne meerjarig en onverminderd steunen, zowel militair als niet-militair. Op de BHOS-begroting is de komende drie jaar ruim een miljard voor niet-militaire steun beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn vrijgemaakt uit het coalitieakkoord en de miljoenennota 2027. Met het oog op de grote veiligheidsdreigingen in de wereld is het van groot belang om voldoende te investeren in Defensie en de Nederlandse krijgsmacht. Dat is ook in lijn met wat we in de NAVO hebben afgesproken. Het kabinet vindt het dan ook niet voor de hand liggen dat Defensie de ODA steun op de BHOS-begroting zou moeten financieren.
Vraag
Blijft dit kabinet Radio Dabanga steunen?

Antwoord

Voor Nederland blijft persvrijheid en onafhankelijke berichtgeving in en over Soedan en de regio belangrijk. Zoals vermeld in de Kamerbrief werken wij momenteel aan de uitvoering van het amendement no 44 van lid het Dobbe van 26 januari 2026. We zijn in gesprek met Radio Dabanga om gezamenlijk tot een passende vorm en zorgvuldige invulling van deze uitvoering te komen. Uitvoering van dit amendement vindt bij voorkeur dit kalenderjaar nog plaats.

Vraag

Heeft de minister het onderzoek in NRC gelezen naar het bedrijf Destinus, heeft hij reden om aan te nemen dat dat artikel niet klopt, en zo niet: hoe is het proces van het afgeven van de exportvergunning dan gegaan? En bent u bereid te onderzoeken wat hier is gebeurd?

Antwoord

Het kabinet heeft kennis genomen van het artikel van NRC, maar ik kan niet ingaan op individuele gevallen voor vergunningsaanvragen. Zoals u weet worden alle vergunningaanvragen per geval zorgvuldig getoetst aan de Europese wapenexportcriteria en het VN-Wapenhandelsverdrag. Alleen na positieve toetsing is export van militaire goederen toegestaan. Dit geldt ook voor export van militaire goederen naar Oekraïne. Oekraïne betaalt elke dag de prijs voor de Russische agressie. Oekraïne heeft het recht zich hiertegen te verdedigen en Nederland levert steun hieraan. De goederen die het bedrijf Destinus levert aan Oekraïne zijn hierbij cruciaal.

Vragen van de leden Dobbe en Volt

Op welke manier wordt vanuit de BHO-begroting steun gegeven aan mensenrechtenschendingen in Rwanda, het smokkelen van grondstoffen uit Rwanda, en de Rwandese ontkenning daarvan?

Hoe kan Nederland een rol van koploper hierin nemen om te zorgen dat we uiteindelijk mensen daar naartoe uitzetten? Is dit een hele goedkope of uiteindelijk een dure pr stunt? Of is dit daadwerkelijk iets waar we in geloven dat dit de toekomst heeft? En dan vraag ik aan de minister om daarop te reflecteren. Ziet hij dat mensen daar naartoe

gestuurd worden voor de langere termijn. Hoe ziet hij dat in de rol van persvrijheid, mensen die daar niet hun eigen mening kunnen uiten zonder daar door de politie thuis voor worden bezocht.

Antwoord
In de kamerbrief van 16 november jl. zet het kabinet uiteen waarom het de totstandkoming van een terugkeerhub in Rwanda van belang acht. In de brief wordt eveneens aangegeven dat de kopgroep van betrokken EU landen de financiering van de terugkeerhub verzorgt. Het Nederlandse deel van de operationalisatie van de terugkeerhub wordt gedekt uit de voor migratiepartnerschappen gereserveerde middelen op de AenM-begroting.

Binnen de BHOS-begroting is vanaf 2027 budget gereserveerd voor de totstandkoming van terugkeerhubs. We kijken naar mogelijkheden van financiering van multilaterale organisaties zoals UNHCR en IOM met betrekking tot de randvoorwaarden van de terugkeerhubs.

Bescherming van de rechten van migranten staat voorop bij terugkeer naar Rwanda. Net als bij gedwongen terugkeer geldt altijd het verbod op refoulement. Zo wordt niemand overgedragen als er een reëel risico op vervolging is. We werken samen met de vijf lidstaten van de kopgroep aan onafhankelijke rapportage door bijvoorbeeld IOM en UNHCR om te toetsen of de afspraken goed en effectief worden toegepast in lijn met internationaal en Europees recht.

Over exacte invulling wordt nog verder gesproken en zal uw kamer worden geïnformeerd.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Lohman (CDA)

Vraag
Team Europe en Global Gateway brengen ambities en financiering bij elkaar in uitvoering. Blijven lidstaten met eigen methode werken? Kan de minister toezeggen om met gelijkgestemde lidstaten en de Europese commissie een gedeelde werkwijze voor voedselzekerheid te agenderen met als inzet concrete afspraken tijdens het Nederlandse EU-voorzitterschap in 2029? Kan de minister de Kamer voor eind 2027 over de voortgang te informeren?

Antwoord
Voor de uitvoering van Global Gateway projecten werken lidstaten en de Commissie samen in Team Europe verband. Op het terrein van voedselzekerheid werken we in verschillende Team Europe initiatieven en staat het kabinet net als op andere beleidsonderwerpen een meer gezamenlijke aanpak voor. Het mandaat voor een gedeelde werkwijze voor voedselzekerheid ligt bij de Commissie. In antwoord op uw vraag kan ik u toezeggen dat Nederland in overleg met andere lidstaten zal pleiten voor een gezamenlijke aanpak op voedselzekerheid. We zullen u voor eind 2027 informeren over de voortgang.

Vraag
Partners met hun eigen specialismes werken in meerdere landen met dezelfde standaarden voor boerenorganisaties. Daardoor is de aanpak schaalbaar. Hoe ondersteunt de minister een dergelijke aanpak en hoe kan dit worden opgeschaald? Is de minister bereid om in partnerlanden voortbouwend op bestaande contracten initiatieven de inzet op voedselzekerheid in een aanpak te stroomlijnen?

Antwoord
Het kabinet vindt het belangrijk om samenwerking en synergie tussen partners te stimuleren en zo fragmentatie tegen te gaan. Om deze synergie te bevorderen werk ik met erkende organisaties met expertise op het terrein van boerenorganisaties. Deze organisaties zijn vaak onderdeel van een groter programma waarin andere expertises zoals op het terrein van technische assistentie en financiering samenkomen waarmee opschaling gerealiseerd kan worden.

Vragen van het lid van Houwelingen (FVD)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vraag
Wanneer is een land ontwikkeld?

Antwoord
Volgens de OESO-DAC-regels komt een land niet langer in aanmerking voor ODA zodra het de status van hoge-inkomensland heeft bereikt. Daarvoor moet het land gedurende drie opeenvolgende jaren boven de inkomensgrens voor hoge-inkomenslanden van de Wereldbank uitkomen, op basis van het bruto nationaal inkomen (BNI) per hoofd van de bevolking. Deze grens ligt momenteel op circa 14.000 dollar per capita. Daarnaast zijn G8-landen en EU-lidstaten uitgesloten van ODA-bilaterale hulp, evenals EU-toetredingslanden waarvoor een toetredingsdatum is vastgesteld. Na goedkeuring door de DAC wordt de ODA-eligibiliteit beëindigd met ingang van 1 januari van het daaropvolgende jaar.

In het verleden heeft de DAC in uitzonderlijke gevallen besloten landen, met name kleine eilandstaten in de Stille Oceaan die bijzonder kwetsbaar zijn voor klimaatverandering, langer in aanmerking te laten komen voor ODA. Binnen de huidige DAC-review van de OESO wordt besproken of de criteria voor de overgang naar de status van hoge-inkomensland moeten worden aangepast.

Vragen van het lid Dassen (Volt)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vraag
Oekraïne: Hoe zorgen we er voor dat civil society ook directe steun ontvangen en is ook deel van het geld (euro 1,2 miljard) daarvoor geoormerkt?

Antwoord
Het maatschappelijk middenveld is inderdaad van belang. Oekraïne heeft een actief en mondig maatschappelijk middenveld, dat zich ook roert als het nodig is. Dat hebben we bijvoorbeeld gezien vorig jaar, toen de onafhankelijkheid van twee belangrijke anti-corruptie instellingen onder druk stond. Nederland werkt met Oekraïens maatschappelijk middenveld via verschillende sporen, zoals MATRA, het Mensenrechtenfonds, het Ukraine Humanitarian Fund (van de VN) en het Ukraine Women's Fund. Deze fondsen steunen Oekraïense lokale organisaties die zich inzetten voor onder meer humanitaire hulp, democratie en rechtsstaat, gerechtigheid, corruptiebestrijding, onafhankelijke journalistiek en de rechten van vrouwen.

ONGERUBRICEERD/ GEEN MERKING

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Onze referentie
BZ2634298

Vragen van het lid Lammers (Groep Markuszower)

Vraag
Wat vindt de minister ervan dat doopgewaden en andere religieuze voorwerpen onder het importverbod van producten uit illegale nederzettingen in de Westelijke Jordaanoever kunnen vallen?

Kan het kabinet tenminste een uitzondering maken voor persoonlijke religieuze aandenkens?

Antwoord
De nationale maatregel is gericht op onrechtmatige Israëlische nederzettingen in bezet gebied. De afbakening richt zich op de mogelijke oorsprong van goederen uit de genoemde geografische reikwijdte, niet op bevolkingsgroepen of de nationaliteit of religieuze overtuiging van importeurs, consumenten, exporteurs of producenten. De nationale maatregel geeft nadere invulling aan de Nederlandse internationaalrechtelijke verplichting om niet bij te dragen aan deze onrechtmatige situatie. Effectieve handhaving van de daarin opgenomen verboden draagt daaraan bij. Dat geldt ook ten aanzien van natuurlijke personen. Het kabinet ziet dan ook geen ruimte om een uitzondering te maken voor persoonlijke religieuze aandenkens. Religieuze aandenkens uit Israël die niet onder de reikwijdte van de nationale maatregel vallen, mogen uiteraard wel geïmporteerd, verkocht en gekocht worden.